

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.296/2012/6. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. ... meghatalmazott (cím), és dr. Tinics András ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek az elsőfokú eljárásban személyesen eljáró, a másodfokú eljárásban dr. Lindt György ügyvéd (cím), majd dr. Simonné dr. Turai Emese ügyvéd (cím) által képviselt I.rendű alperes neve I. rendű, a személyesen eljáró II.rendű alperes neve II. rendű (mindketten: cím) alperesek ellen szerződés hatálytalanságának megállapítása iránti perében a Miskolci Törvényszék 23.P.20.974/2011/15. sorszámu ítélete ellen az I. rendű alperes által 23. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 100 000 (Egyszázezer) forint fellebbezési költséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A II. rendű alperes az **gazdálkodó szervezet1**-vel 1997. május 27-én kötött és június 20-án hatályba lépett privatizációs szerződéssel 200 000 000 forint vételárért megvásárolta a **gazdálkodó szervezet2** 100 %-os üzletrészét. A vételarat a II. rendű alperes a **bank**-tól felvett lombardhitelből egyenlítette ki, amit nem fizetett vissza. A felperes a II. rendű alperessel 1997. február 8-án a hitelfedezet biztosítására kötött megállapodásban hozzájárulását adta ahhoz, hogy a **bank**-nél a szerződésben megjelölt (ténylegesen kiskorú **K. T.** nevén lévő) betétekben elhelyezett, tulajdonát képező betétjét a II. rendű alperes a banktól igényelt 200 000 000 forint hitel készpénzfedezetéül felajánlja. A II. rendű alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a felperest, mint a fedezet biztosítóját teljeskörűen kártalanítja, amennyiben a hitelt folyósító pénzintézet részben vagy egészben a fedezetből nyerne kielégítést. A kártalanítás módja a **gazdálkodó szervezet2** 100 %-os üzletrészének az átruházása a fedezet 200 000 000 forint ellenértékéért. A bank követelése

a hitelfedezetként felajánlott betétekből nyert kielégítést. A II. rendű alperes 2001. február 2-án az **gazdálkodó szervezet1** által jóváhagyott üzletrész adásvételi szerződést kötött az **gazdálkodó szervezet3**-vel. A kft. a szerződéstől 2001. júliusban elállt, a **gazdálkodó szervezet2** tulajdonosa ismét a II. rendű alperes lett. Az **gazdálkodó szervezet3** a **gazdálkodó szervezet2**-vel szembeni követelését felszámolási eljárásban érvényesítette, amely az adós jogutód nélkül történő megszüntetésével fejeződött be. A **gazdálkodó szervezet2** „fa.” üzletrészét **B. I. A.** a II. rendű alperessel szembeni követelésének a behajtása iránt **T. T.** önálló bírósági végrehajtó előtt 160.V.113/2000. szám alatt folyt végrehajtási eljárásban 2005. október 3-án megtartott árverésen megszerezte. A végrehajtó a II. rendű alperes számlájára 130 180 930 forintot utalt át.

A Debreceni Ítéltábla a Pf.II.20.442/2010/10. sorszámú részítéletével kötelezte a II. rendű alperest, hogy **E. Zs.** I. rendű alperessel egyetemlegesen fizessen meg a felperesnek 200 000 000 forint tőkét, ennek 2000. május 1. napjától a kamatát és 15 000 000 forint perköltséget. Indokolása szerint a II. rendű alperes a felperes javára, a felperes által rendelkezésére bocsátott pénz felhasználásával pályázott és kötött adásvételi szerződést a maga nevében az **gazdálkodó szervezet1**-vel a **gazdálkodó szervezet2**-re. A II. rendű alperes a hitelfedezeti megállapodást megszegve írt alá eladóként üzletrész átruházási szerződést, annak ellenére, hogy tudta, a felperessel kötött megállapodás alapján az erőmű tulajdonjogát a felperesnek kell biztosítani, hozzájárulása nélkül azt másnak nem ruházhatja át és nem terhelheti meg. A II. rendű alperes a felperessel kötött hitelfedezeti szerződést megszegte és a felperes ezzel okozati összefüggésben veszítette el a **gazdálkodó szervezet2** tulajdonjoga megszerzésének lehetőségét. A II. rendű alperes a Ptk. 318. §-ának (1) és 339. §-ának (1) bekezdése alapján köteles a 200 000 000 forintért és annak járulékaikért a felperessel szemben helytállni. A II. rendű alperes megállapodásukat megszegve a kft. üzletrészét, mint magánszemély megterhelte, a követelés behajtása iránt ellene folyt végrehajtási eljárásban a hitelezője a kft. tulajdonjogát megszerezte. A II. rendű alperes anélkül tartotta meg a számára kiutalt árverési vételár-különbözetet, hogy tudta, őt az nem illetheti meg, hisz a kft. vételárát a felperes biztosította.

A II. rendű alperes a végrehajtási eljárásban részére 2005. október 27-én kifizetett 130 180 930 forintból 2005. november 4-én 38 000 000 forintot átutalt a gyermeke, az I. rendű alperes részére. Ebből az I. rendű alperes 2005. november 7-én 7 300 000 forintot másik számlára utalt, 2005. november 8-án 30 000 000 forintért svájci frankot vásárolt.

A Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.442/2010/10. sorszámú részítélete alapján a felperes a II. rendű alperes és **E. Zs.** ellen végrehajtási eljárást indított 200 000 000 forint és járulékaikra. **T. T.** önálló bírósági végrehajtó 2011. április 5-i jegyzőkönyve szerint a II. rendű alperes lefoglalható ingatlan, ingó vagyonnal nem rendelkezik, a bankszámláján 67 forint van. A követelés csak a nyugdíjából hajtható be, levonás viszont belátható időn belül nem eszközölhető. A végrehajtó 310 000 forint értékű ingóságot foglalt le.

A felperes a keresetében kérte annak a megállapítását, hogy vele szemben fedezetelvonó, hatálytalan a 38 000 000 forint átruházása az I. rendű alperes részére, és kérte az I. rendű alperes kötelezését a teljes vagyonából 38 000 000 forint és 2005. november 4. napjától

esedékes kamatai kielégítésének a tűrésére. Másodlagosan egyetemlegesen, kártérítés jogcímén kérte az alpereseket kötelezni. A felperes szerint a Debreceni Ítéltábla Pf.20.442/2010/10. sorszámú részítélete alapján a II. rendű alperessel szemben 200 000 000 forint és járulékai iránti követelése keletkezett. A II. rendű alperes ennek tudatában utalt át 38 000 000 forintot az I. rendű alperes részére és ezzel az ajándékozási szerződéssel a követelése kielégítési alapját elvonták.

Az alperesek az ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték. Védekezésük szerint a 38 000 000 forint átutalására azért került sor, mert az I. rendű alperes számlájáról jobb árfolyamon lehetett svájci frankot vásárolni, a többi összegért pedig az I. rendű alperes értékpapírt vásárolt a II. rendű alperesnek. Mind a svájci frank, mind az értékpapír visszakerült a II. rendű alpereshez, így az I. rendű alperesnek ingyenes előnye nem származott.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében megállapította, hogy az alperesek között 2005. november 4. napján létrejött ajándékozási szerződés a felperes viszonylatában hatálytalan, kötelezte az I. rendű alperest, hogy a felperesnek 38 000 000 forint tőketartozása kiegyenlítését a teljes vagyonából tűrje. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Egyetemlegesen kötelezte az alpereseket a felperesnek 50 000 forint részperkölség, az államnak 900 000 forint illeték megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság az ítéletének indokolásában a Ptk. 203. §-ának (1)-(3) bekezdései felhívásával rögzítette, hogy a harmadik személy szerződés megkötésekor fennállott igényének a kielégítési alapját részben vagy egészben elvonó szerződés érvényes, de a sérelmet szenvedett harmadik személlyel szemben hatálytalan. A hatálytalanság jogkövetkezménye, hogy a szerződéssel érintett vagyontárgy fedezeti jellege fennmarad, azaz a harmadik személy és adós viszonyában úgy kell tekinteni, mintha a vagyonátruházási szerződést meg sem kötötték volna.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a II. rendű alperes a felperessel kötött hitelfedezeti és burkolt kölcsönszerződés alapján joggal számíthatott az összeg a felperes általi visszakövetelésére. Amikor a végrehajtási eljárásban a végrehajtó az üzletrésze ellenértékeként a 130 180 930 forintot átutalta, köteles lett volna ezzel a felperes felé elszámolni, mivel az üzletrészt már átruházni nem tudta. Ezzel szemben, tudva a felperesi igényről, 38 000 000 forintot a hozzátartozója, a törvényi vélelem szerint rosszhiszemű I. rendű alperes részére utalt át, aki az elvesztett előny értékéig saját vagyonával helytállási kötelezettséggel tartozik. Annak nincs jelentősége, hogy az I. rendű alperes ezt az összeget a későbbiek során esetleg visszaadta. Ennek ténye egyébként sem igazolt.

Az elsőfokú bíróság az elsődleges kereseti kérelemnek helyt adott, ezért a másodlagos kérelmet nem vizsgálta. Elutasította a kamatfizetésre irányuló kereseti kérelmet, mivel az I. rendű alperes az átvett összeg erejéig köteles helytállni.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I. rendű alperes fellebbezett. Az elsődleges fellebbezési kérelme az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére, a másodlagos kérelme az ítélet megváltoztatására, a kereset elutasítására irányult. Az indokai szerint az ítélet megalapozatlan, a releváns tényállás feltáratlan, az indokolás hiányos. Az elsőfokú bíróság a tények figyelmen kívül hagyásával tekintette ajándékozásnak a pénzösszeg átváltását.

Érvei szerint vizsgálni kellett volna azt, hogy ingyenes előnyben nem részesült, ezzel szemben az elsőfokú bíróság a törvényi vélelmet alkalmazta, amely a lefolytatott bizonyítás alapján megdőlt. Vitatta azt is, hogy a tranzakció időpontjában felperes részéről az igény már létezett. Az elsőfokú bíróságnak a mentesülést is vizsgálnia kellett volna, helytelen tényállást megállapítva, önmagában a rokoni kapcsolat alapján rosszhiszeműséget vélelmezett. Az elsőfokú bíróság terhére róta azt is, hogy a pénz visszaadását nem vizsgálta, az okirattal és tanúvallomással igazolt tényállítását nem vette figyelembe.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyására irányult. Állította az alperes rosszhiszeműségét és azt is, hogy nem tudta bizonyítani azon tényállításukat, hogy a pénz átadása nem ajándékozás volt, az visszakerült volna a II. rendű alpereshez.

A fellebbezés nem alapos.

A II. rendű alperes fellebbezéssel nem élt, az emiatt hatálytalan, a másodfokú eljárás felfüggesztése iránti kérelmét az ítéltábla figyelmen kívül hagyta. Az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem érintett, a keresetet részben elutasító rendelkezéseit nem érintette. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást ítélezése alapjául elfogadta és egyetértett érdemben helyes döntésével is. Az ítéletének jogi indokait, részben a fellebbezés érvei miatt, kiegészíti a következőkkel.

A tranzakció időpontjában a felperes igényének a létezését vitató fellebbezési indok nem helytálló. A Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiuma a fedezetelvonó szerződés egyes jogalkalmazási kérdéseiről nyilvánított 1/2011. (VI.15.) PK véleménye 3. pontjában kifejtettek szerint a szerződés fedezetelvonó jellegének és ebből következően a relatív hatálytalanság megállapításának feltétele, hogy a szerződés megkötésének időpontjában a jogosultnak a kötelezettel szemben követelése álljon fenn, amelynek a fedezetét a kötelezett el akarja vonni. A szerző féllal szemben történő perindításkor már az is feltétel, hogy a jogosultnak a kötelezettel fennálló jogviszonyából származó követelése az igény állapotába kerüljön, azaz bírósági úton kikényszeríthető legyen.

A 38 000 000 forint I. rendű alperes részére történt átutalásának az időpontjában, 2005. november 4-én a felperes - a jogerős részítélet szerint - 2000. május 1. napjától esedékes, a II. rendű alperessel szembeni követelése fennállt, az igény állapotában, bírósági úton is kikényszeríthető volt.

Az elsőfokú bíróság, noha helyesen hivatkozott a Ptk. 203. §-ának (2) bekezdése alapján a hozzátartozók közötti szerződésre tekintettel az ingyenesség, illetve a rosszhiszeműség törvényi vélelmére, a bizonyítási teher felperesre történt kiosztásában tévedett. A Pp. 3. §-a (5) bekezdésének utolsó fordulata értelmében a szabad bizonyítási rendszerben relatív kötöttséget jelentenek a törvényes vélelmek. Azoknál a tényeknél, amelyeket az ellenkező bizonyításáig kell valószínűnek tekinteni, a törvény mentesíti a feleket azok bizonyítása alól. A megdönthető törvényes vélelemmel szemben az ellenbizonyítás megengedett, a bizonyítási teher átfordul, a vélelmezett tény fenn nem állásának, a tényállás valótlanságának bebizonyítása az ellenfélre hárul. A perben ezért a szerző felet terhelte annak a bizonyítása, hogy a szerződés fedezetelvonó jellegét önmagában is megalapozó

ingyenesség nem állapítható meg. A perben a visszterhesség fel sem merült, ezért a szerző fél jó vagy rosszhiszeműsége nem bírt jelentőséggel.

Az elsőfokú bíróság akkor tett volna eleget a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése által a bíróság számára előírt előzetes tájékoztatási kötelezettségének, ha a szerző felet tájékoztatja az ingyenesség törvényi véelmével szemben és az általa védekezésül felhozott tényeket érintően az őt terhelő bizonyítási kötelezettségről. A bizonyítási teher helytelen kiosztása miatt ezt az elsőfokú bíróság elmulasztotta.

Erre tekintettel a fellebbező fél a Pp. 235. §-ának (1) bekezdésében foglalt korlátozás ellenére hivatkozhatott volna a keresettel szembeni védekezését alátámasztó bizonyítékra (EBH.2009.1967.). Ezért az ítéltábla tájékoztatta a bizonyítási terhéről és lehetőséget biztosított számára bizonyítékai előadására.

Az I. rendű alperes azonban bizonyítást nem tudott felajánlani, ezért az ítéltábla a fellebbezésében felhozott érvekről érdemben határozott. A per adatai alapján megállapította, hogy azok az alperesek által védekezésül felhozott tényállást nem támasztják alá. Az **bank2** II. rendű alperes által csatolt számlakivonata szerint az I. rendű alperes számláján 2005. november 5-én történt 38 000 000 forint jóváírása, és november 7-én annak terhére 7 300 000 forint összegben az I. rendű alperes nevében történt átvezetés értékpapír számlára. A számla terhére november 8-án CHF devizanemben konverzió címen történt 30 000 000 forint terhelés kedvezményezettje szintén az I. rendű alperes. Ebből csak az a következtetés volt levonható, hogy az átutalt összeg az I. rendű alperes vagyonába került, majd az azon szerzett értékpapír, és deviza az I. rendű alperes vagyonában maradt a tipikusan tartós megtakarítások elhelyezésére szolgáló értékpapír- és deviza számláin.

Az ítéltábla is arra a következtetésre jutott, hogy a felperes által a perben támadott szerződés hatálytalansága megállapításának a Ptk. 203. §-a szerinti három feltétele együttesen fennállt: a pénz átutalásával teljesített és - a meg nem döntött törvényi vélelem alapján - ingyenes átruházás, szóbeli ajándékozási szerződés kötéskor a felperesnek a II. rendű alperessel szemben az igénye fennállt, az I. rendű alperesnek a szerződésből ingyenes előnye származott, a szerződéssel a felperes igényének a kielégítési alapját elvonták. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság az alperesek által kötött szerződés Ptk. 203. §-a szerinti sajátos jogkövetkezményeit helyesen vonta le akkor, amikor feljogosította a felperest követelése kielégítésére a szerződéssel ingyenesen átruházott, ajándékozott összeg erejéig az I. rendű alperes teljes vagyonából.

Az ítéltábla Pp. 252. §-ának (1)-(3) bekezdéseiben írt abszolút és relatív hatályon kívül helyezési okok hiányában az elsődleges, indoklás nélkül előterjesztett fellebbezési kérelmet megalapozatlannak találta. A fent kifejtett indokai alapján az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az ítéltábla a másodfokú eljárásban pervesztes I. rendű alperest a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes javára a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (2), (5) és (6) bekezdése alapján megállapított fellebbezési eljárási költség megfizetésére.

Az I. rendű alperes illetékmentes, ezért a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és a 14. §-a alapján a meg nem fizetett fellebbezési illetéket az állam viseli.

D e b r e c e n, 2012. szeptember 27.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Kocsis Ottília s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -